

В. П. Хамчук,
аспірант, Рада по вивченню продуктивних сил НАН України

ПРАКТИКА ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ В УКРАЇНІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ТА ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТИ

У статті проаналізовано ринок злиттів та поглинань в Україні протягом періоду 2009 року, а також першого півріччя 2010 року. Проведено аналіз завершених угод за галузями економіки та в регіональному аспекті.

In the article the main issue is the analysis of M&A in Ukraine during 2009 and first half of 2010. It was also classified completed deals by industries and by regional aspect.

ВСТУП

Останні десятиліття кінця XX та початок XXI століття демонструють одну із основних закономірностей світогосподарського розвитку — збільшення обсягів та темпів зростання міжнародних інвестицій. З одного боку, це зумовлено розвитком інформаційних технологій, диверсифікацією світових фінансових ринків, розвитком інтеграційних угруповань, транснаціоналізацією виробництва. З іншого — висока динамічність розвитку іноземних інвестицій характеризується їх високою дохідністю, ефективністю та ліквідністю. Це загострює конкуренцію, що здійснюється на міждержавному, міжрегіональному та мікроекономічному рівнях.

Стратегічним фактором успіху компаній на світових ринках та нарощення міжнародної конкурентоспроможності є зростання їх ринкової вартості, що здійснюється через фінансування як за рахунок власних і залучених коштів, так і шляхом злиття та поглинання (M&A).

Українські компанії давно вже стали цікавими для іноземних партнерів. Тому з кожним роком процеси злиття та поглинання за участю українських компаній інтенсифікуються.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

У даній роботі поставлено завдання проаналізувати ринок злиттів та поглинань в Україні за певний період, визначити мотиви тієї чи іншої угоди, виокремити позитивні моменти для компаній, а також провести систематизацію M&A за регіональним та галузевим принципом.

РЕЗУЛЬТАТИ

Зібравши інформацію з різних джерел, ми можемо прослідкувати нюанси кожної з угод у хронологічному порядку, починаючи з початку 2009 року. Так, вже 1 січня компанія SCR Sibelco NV зі штаб-квартирою у Бельгії займається видобутком та продажем мінеральної сировини. Вона придбала українського виробника глини для виробництва кераміки "А/Т Глини Донбасу" у компанії "Южно-октябрские глины "Юг", яка працює у сфері видобутку та збуту високоякісної комової глини для керамічної промисловості. Сума угоди не розголошується.

International Steel & Tube Industries Limited (ISTIL), яка працює у сфері виробництва сталі, а також інвестує у продукти медіа-бізнесу, нерухомість та інші сектори, придбала частку у 40% компанії "Поверхність ТВ" за 60 млн дол. США. Остання є оператором спортивних трансляцій та платного телебачення. Угода поглинання була проведена шляхом конверсії позики, яку раніше надала ISTIL у нові акції "Поверхність ТВ". Це дозволить компанії ISTIL просувати свої послуги на ринку платного телебачення, не обмежуючись лише політичними ток-шоу.

Українська компанія Євротек є виробником соняшникової, соєвої та рапсової олії, а також оператором роздрібної торгівлі через мережу супермаркетів. Євротек придбала мережу супермаркетів "Союз" у приватного інвестора Станіслава Друцького. Деталі угоди не розголошувались. Річний товароборот "Союз" складав приблизно 1 млрд грн. (126 млн дол. США) у 2008 році. Після поглинання Станіслав Друцький отримає частку меншу за 25% у новій компанії.

Чеський телевізійний оператор "Central European Media Enterprises Ltd" придбав частку українського телеканалу Кіно, що рівна 39,6%, у медіа-холдингу "Главред" за 11,1 млн дол. США. Згідно умов договору, СМЕ придбав 39,6% телеканалу Кіно, а натомість віддала медіа холдингу "Главред" свою частку в телеканалі Сіті, що оцінюється в 1,1 млн дол. США. Решту суми угоди, тобто 10 млн дол. США, було сплачено готівкою, включаючи 1,5 млн дол. США транзакційних витрат. До цієї транзакції СМЕ вже володів 60,4% акцій телеканалу Кіно. Це поглинання є наслідком стратегії СМЕ в напрямі розширення своєї діяльності в Україні. СМЕ має наміри об'єднати телеканал Кіно з телеканалом "Студія 1+1", що допоможе йому забезпечити оптимальну експлуатацію спільних програмних та інших можливостей. На додачу СМЕ також придбав 10% акцій "Главред" в Олександра Третьякова за 12 млн дол. США.

Ще одна угода за участі компанії "Євротек". Сума угоди не розголошується, однак "Євротек" погодилася сплатити борг Інтермаркет у 113 млн дол. США (включаючи 100 млн дол. США банківської заборгованості та 13 млн дол. США боргу постачальникам). У 2008 році Інтермар-

кет мав дохід у 948,9 млн грн. (89,68 млн євро) отримав чисті збитки в розмірі 167,2 млн грн. (15,8 млн євро).

Австрійська компанія "Marzek Etiketten GmbH" придбала 76% акцій поліграфічної компанії "Друкарський дім", в якій налічується 150 робочих місць. Придбання українських потужностей збільшує оборот групи до 48 млн євро. Поглинання допоможе збільшити потенціал "Marzek Etiketten" у середньо- та довгостроковій перспективі на українському ринку, а також розширить можливості у глибокому друці та гнучкій тарі.

Спільне підприємство "TUI Travel Russia & CIS" було створене британською TUI Travel PLC та російською інвестиційною компанією "S-Груп Капітал Менеджмент". TUI Travel Russia & CIS придбало 75% українського туроператора "Вояж-Київ" за 18,75 млн дол. США. Одночасно TUI Travel Russia & CIS придбало 75% російського туроператора VKO Group та підписало угоду про наміри придбати 75% контрольного пакету акцій російського Mostravel. "S-Груп Капітал Менеджмент" володіє 51% акцій TUI Travel Russia, а TUI Travel належить решта 49%. Знання місцевого ринку та досвід S-GroupTUI дозволять TU Travel розширити частку ринку. Ця угода також дозволить S-Group розвиватися в туристичній галузі Росії, країн Центральної та Східної Європи. Також це дозволить підняти стандарти туристичних послуг в Україні та Росії. "Вояж-Київ" отримало дохід у 66 млн грн. у 2008 році.

Уряд України викупив 99% акцій БАТ "Родовід Банк". Активи банку склали станом на 31 грудня 2008 року 13,2 млрд грн. (1,2 млрд євро), а власний капітал — 1,4 млрд грн. (129,9 млн євро). З березня 2009 року була введена тимчасова адміністрація НБУ. Дана угода мала місце у зв'язку з програмою рекапіталізації банків: Надра банку, Укрпромбанку, Родовід Банку, Укргазбанку, Імексбанку та банку "Київ". Уряд випустив облігації внутрішньої державної позики на 2,808 млрд грн. (260,6 млн євро) зі ставкою 9,5% річних. Термін погашення облігацій — між 2017 та 2019 роками. Решту акцій будуть належати РБ Капітал-Груп.

Швейцарська холдингова інвестиційна компанія Дельта-Капітал придбала контрольний пакет акцій кондитерської компанії ЗАТ "Житомирські ласощі" у американської холдингової компанії Cobisco Union Inc. Delta Capital була заснована швейцарцями Марком Геріоном, Ізабель Юнкер та Анною Амадеопаке. Угода була схвалена Антимонопольним комітетом України.

Інвестиційна холдингова компанія "Melrose Holding Company", що знаходиться в Україні і має зацікавленість в ІТ галузі, придбала дистрибуційний ІТ-бізнес компанії "Сітронікс", яка знаходиться в Україні та є підрозділом російської компанії БАТ "Сітронікс" і постачальником ІТ-рішень, продуктів та послуг у Центральної та Східної Європи. Сума угоди складає 50 млн дол. США. Продаж дистрибуційного бізнесу дозволить "Сітронікс" сфокусуватися на більш прибутковому та капіталозатратному бізнесі.

Українська торгово-промислова група "Rainford" є виробником продуктів харчування, споживчих товарів, побутової техніки, а також їй належить мережа супермаркетів. Rainford придбала українського виробника безалкогольних напоїв Sesa у приватного українського інвестора Савчука Сергія Романовича. Sesa має штат у близько 700 робітників. Дана угода дозволить Rainford стати найбільшим виробником безалкогольних напоїв в Україні після компанії "Coca-Cola".

Приватні інвестори Андрій Аршинов та Сергій Аршинов разом з російським приватним інвестором Віктором

Григор'євим придбали 30% акцій "Ялта-фільм" у сергія Недорослева, приватного російського інвестора, що має інтереси у галузі медіа, президента авіаційної групи Каскол. Серед активів "Ялта-фільм" є обладнання на 8 млн дол. США, земельні ділянки вартістю у 15 млн дол. США. Виручена сума від угоди буде використана на спорудження нової кіностудії, на яку, за підрахунками, потрібно 20 млн дол. США. Продаж 30% акція є результатом стратегії Сергія Недорослева, згідно якої він позбувається не ключового бізнесу.

Російська індустріальна група "Дедал" придбала 38% акцій української метробудівної компанії БАТ "Київметробуд" у російської мостобудівної компанії "СК Мост". БАТ "Київметробуд" отримало доходів на суму в 1 млрд грн. (131 млн дол. США).

Розташована в Україні компанія "Alstrom Business Corporation" зацікавлена в галузі медіа, власником якої є Ігор Коломойський, придбала 49% акцій в українському бізнесі компанії "Central European Media Enterprises Ltd" (СМЕ). СМЕ зареєстрована в Чеській республіці та є міжнародною медіа корпорацією, що веде свою діяльність у шести країнах Центральної та Східної Європи. Сума угоди склала близько 288,24 млн дол. США. Alstrom заплатила 100 млн дол. США готівкою, а також в додачу передала український телеканал "ТЕТ" власник якого Ігор Коломойський. Згідно умов, СМЕ спочатку передасть усі акції, які їй належать у телеканалі "Студія 1+1" та телеканалі "Кіно" компанії "СМЕ Сурпріз", що є повністю дочірнім підприємством СМЕ. Потім "СМЕ Сурпріз" випустить акції для Alstrom. У результаті СМЕ володіє 51% компанії "СМЕ Сурпріз", а компанія Alstrom — 49%. У 2008 році телекомпанія ТЕТ опублікувала доходи на рівні 12 млн дол. США. Отримання "ТЕТ" розширить мультимедіальну стратегію СМЕ в Україні. Також пан Коломойський гарантував компанії СМЕ, що викупить 51% її акцій приблизно за 300 млн дол. США. Пут опціон може бути реалізований протягом одного року після завершення угоди.

Українська медіа група "U.A. Inter Media Group" придбала 40% акцій українського телеканалу "НТН" в української ж компанії "Капітал Інвест", яка має інтереси у медіа-секторі. Власником останньої є Едуард Прутнік. Сума угоди склала приблизно 140 млн дол. США. Це поглинання стало результатом виконання опціону пут паном Прутніком на продаж 40% акцій компанії "Inter Media". Перед цим Inter Media Group придбала 60% акцій у грудні 2007 за 210 млн дол. США.

Український виробник цукру та зернових "Цукровий союз УКПРОС" придбав український Оржицький цукровий завод в Ukrainian Food Company, яка є українським виробником молочної продукції та продуктів харчування за 100 млн грн. (9,2 млн євро).

Російська холдингова будівельна компанія "Індустріальний концерн" придбала 99,99% акцій української будівельної компанії "Планета-Буд" у кіпрського будівельного холдингу "Vilmorin Holdings Ltd", що працює в Україні. Vilmorin належить 95,86% акцій "Планета-Буд", тоді як решта 4,14% належать фізичним особам: Сергію Машенському, Петру Бородатому, Ользі Сінягінній та Тетяні Валькович. У 2008 році "Планета-Буд" оголосила, що оборот та прибуток компанії склали 159,77 млн грн. (14,46 млн євро) та 3,51 млн грн. (320 тис. євро) відповідно.

У рамках проекту фінансування банків, галузей та бізнесу ЄБРР разом з німецьким банком розвитку KfW

Entwicklungsbank придбали 30% акцій українського Мегабанку за 16 млн євро. Угода є частиною фінансової програми розміром 28,9 млн євро для Мегабанку, яка полягає в спільному з KfW придбанні 30% акцій банку, а також позиці у 10,4 млн євро від ЕБРР та субординованій позиці у 2,5 млн євро від KfW. Ця угода дозволить підтримати ліквідність Мегабанку та показники власного капіталу банку в період проблем у банківському секторі України. Це також дозволить Мегабанку мати доступ до довгострокового кредитування з подальшим кредитуванням позичальників на внутрішньому ринку поки стабілізується ситуація. Частиною даної угоди є те, що ЕБРР та KfW впровадили програму технічної допомоги на загальну суму у 0,9 млн дол. США, метою якої є покращення ризик-менеджменту банку.

Українська фінансово-промислова група "Приват" виграла аукціон на придбання 94,57% акцій української компанії внутрішніх авіаперевезень АК "Дніпроавіа", яка належала Фонду державного майна України. Сума угоди становить 59,017 млн грн. (4,87 млн євро). Група "Приват" придбала авіакомпанію через свою структуру "Галтера". Згідно умов, Приват сплатить протягом 2 тижнів борг авіакомпанії на суму 423,4 млн грн. (35 млн євро). Також буде передано в державну власність злітно-посадкова смуга, якою володіла Дніпроавіа. Слід зазначити, що Приват була єдиним покупцем на аукціоні. Також буде проінвестовано щонайменше 80 млн євро на розвиток авіаційної галузі. Решту 5,5% акцій Дніпроавіа будуть належати працівникам підприємства.

Американська компанія "Netlink", профіль якої — інформаційні технології та рішення в бізнес-процесах, придбала 27 дочірніх підприємств німецького виробника технічних засобів та програмного забезпечення Siemens Enterprise Communications GmbH & Co. KG за 204 млн євро. Угода проведена в рамках стратегії SEN Group з підвищення пізнаваності бренду, виходу на нові ринки та збільшення прибутків. Згідно умов угоди Netlink придбає всі місцеві юридичні фірми, обладнання, персонал та інші активи SEN в Естонії, Латвії, Литві, Фінляндії, Швеції, Україні, Греції, Швейцарії, Туреччині, Ірландії, Угорщині, Боснії, Болгарії, Хорватії, Словаччині, Словенії, Сербії, Румунії, Сінгапурі, Малайзії, Таїланді, Еквадорі, Перу, Португалії, Венесуелі, Чилі та Канаді. Придбані продукти будуть продаватися під брендом SEN, тоді як послуги для продуктів SEN будуть надаватися під брендом Netlink.

Російська інвестиційна компанія "Велес Капітал" придбала українського виробника сиру та молочної продукції "Клуб сиру" у російської інвестиційної компанії "Ренесанс Капітал". Сума угоди не розголошується. Ренесанс придбала "Клуб сиру" ще у 2007 році. Станом на 2008 рік оборот "Клубу сиру" сягав 66,93 млн дол. США.

Українська інвестиційна компанія "А-Холдинг", створена приватним українським інвестором Леонідом Юрушевим, придбала 50% акції української вагонобудівної та ремонтної компанії "Дніпровагонрембуд". Сума угоди не розголошується, але є інформація, що вона становить приблизно 6—8 млн дол. США. На "Дніпровагонрембуд" зайнято більше 900 працівників. Угода була дозволена АМКУ. Раніше, у 2007 році український приватний інвестор Олександр Бойко придбав 40% акцій "Дніпровагонбуду" за 24 млн дол. США.

Український приватний інвестор, а також співвласник Дельта Банку, Микола Лагун придбав 45% акцій української страхової компанії НАСК "Оранта" у за-

захстанського приватного інвестора Мухтара Аблязова (Mukhtar Ablyazov). Сума угоди не розголошується, але є інформація, що вона становить 348 млн грн. (28,3 млн євро). Після продажу у Аблязова залишиться у власності ще 11,24% Оранти. Лагун придбав акції після того, як колишній власник Мухтар Аблязов не зміг викупити свою частку в розмірі 600 млн грн. (49,2 млн євро).

Німецька компанія "BLG Logistics Group AG & Co KG", профіль діяльності якої є транспортні та логістичні послуги, придбала 50% акцій бізнесу автомобільної логістики української групи "ВіДі Груп". "ВіДі Груп" займається продажем легкових та вантажних автомобілів, надає фінансові та логістичні послуги. Сума угоди склала 28,6 млн євро. За умовами BLG Logistics та ВіДі створять спільне підприємство, що матиме назву "BLG ViDi LOGISTICS". Нове СП побудує нову автомобільну станцію в Калинівці на 15 000 автомобілів, що неподалік Києва. Очікується, що роботи з будівництва будуть завершені до кінця 2013 року. Цією угодою BLG намагається посилити свої позиції в Східній Європі. Для "ВіДі Груп" співпраця з BLG Logistics допоможе покращити якість своїх послуг, скоротити витрати та заощадити час при перевезеннях.

Російський Вимпелком об'єднався з українською компанією "Київстар". Telenor та Алтімо об'єднують свої пакети в російському Вимпелкомі та українському Київстарі у новій компанії VimpelCom Ltd. Алтімо управляє телекомунікаційними активами російської "Альфа-груп". Компанія "Telenor ASA" є норвезькою телекомунікаційною групою. Вмпелком, перед транзакцією з Київстар, проведе обмін акціями. Акції компанії Вимпелком та Київстар, таким чином, оцінені у співвідношенні 3,4 до 1. Транзакція дозволить у майбутньому урівноважити інтереси Telenor та Алтімо в Росії та Україні, а також вирішити протиріччя між двома компаніями. Після цього Telenor володітиме 38,84% акціями нової компанії, а Алтімо матиме 38,46%, решту ж 22,7% акцій буде у вільному обігу. VimpelCom Ltd зареєстровано на Бермудських островах, а штаб-квартира буде в Нідерландах.

Українська медіагрупа "U.A. Inter Media Group" придбала український музичний телеканал "MTV Україна" у приватної української інвестиційної компанії "Horizon Capital PE Fund". Сума угоди не розголошується, однак припускають, що вона сягає 15 млн дол. США. Це поглинання дозволить "MTV Україна" розробити свою власну супутникову платформу разом з "Inter. U.A. Inter Media Group" також планує розширити свою співпрацю в Україні з іншими каналами корпорації Viacom International, яка володіє MTV0, для того, щоб просувати їх на ринку.

Українська мережа супермаркетів "Агроконтакт" придбала 50% акцій українського оператора роздрібної торгівлі та групи супермаркетів "Пакко" в українського приватного інвестора Володимира Мікулича за 25,64 млн євро., включаючи борг у 300 млн грн. (24,28 млн євро). За умовами цієї угоди "Агроконтакт" заплатить 2 млн дол. США та прийме борг у 300 млн грн. "Пакко". Остання опублікувала дані по продажам, які за 2008 рік склали 1,6 млрд грн. (129,48 млн євро). Поглинання дозволить компаніям збільшити ринкову частку та скоротити витрати на 20% за рахунок нижчих закупівельних цін та логістичних витрат.

Австрійська компанія "Quarzwerte Minerals GmbH", яка видобуває мінеральні руди та каолінову глину і яка є дочірнім підприємством німецької Quarzwerte GmbH, яка займається видобутком, переробкою та збагаченням ко-

рисних копалин, придбала 60,654% акцій українського Глуховецького каолінового заводу в "АКВ Українське каолінове товариство" за 65 млн грн. (5,25 млн євро). Згідно умов, Quarzwerke придбала 1,3 млн акцій випущених заводом. У 2008 році Глуховецький завод збільшив свої доходи з 23,289 млн грн. (1,88 млн євро) до 41,436 млн грн. (3,35 млн євро).

Український підприємець Геннадій Бобов, сферою бізнесу якого є продовольство, придбав Жашківський цукровий завод в українського виробника молочної та продовольчої продукції "Українська продовольчої компанія". Суму угоди оцінюють у 15 млн дол. США. Пан Бобов планує інвестувати ще 20 млн дол. США протягом наступних років в удосконалення технології на заводі з метою зменшення собівартості виробництва цукру.

Нідерландський інвестиційний холдинг "MilCo Holding N.V.", який зацікавлений у компаніях — виробниках молочної продукції, придбав 50% акцій української групи "Молочний альянс". Останній є групою компаній, до складу якої входять потужні молокозаводи та заводи з виготовлення відомих брендів сирів та молочної продукції. Найбільш відомими серед них є Баштанський, Городенківський та Золотоніський сирзаводи та Яготинський маслозавод. Угода була схвалена Антимонопольним комітетом України. За 2008 рік "Молочний альянс" отримав дохід від продажів у розмірі 1,6 млрд грн. (131,24 млн євро).

Канадська нафтогазова компанія "Kulczyk Oil Ventures Inc" придбала 70% акцій української добувної компанії "КУБ-газ" у американської інвестиційної холдингової компанії Gastek LLC за 46,35 млн дол. США. За умовами близько 1,35 млн дол. США сплачені як перший внесок, а решта 45 млн дол. США надійдуть по завершенні угоди. "КУБ-газу" належать 100% акцій у 4 газових родовищах у Дніпровсько-Донецькому басейні. Угода дозволить "Kulczyk Oil" посилити свої позиції в Центральній та Східній Європі. Також це поглинання дозволить польському мільярдеру збільшити існуючий портфель компанії, що складається з активів у Сирії та Брунеї.

Крупна українська торгово-промислова корпорація "Логос" придбала 56% акцій українського виробника вин "АІФ "Таврія" в українського банку "Південний". Сума угоди не розголошується. Попри те, банк продовжить володіти міноритарним пакетом акцій "Таврії". Слід зауважити, що "Логос" має опціон на придбання цього пакета акцій. За 2008 рік "Таврія" випустила 7000 декалітрів коньяку. Банк "Південний" придбав 95% акцій "Таврії" у вересні 2009 року.

Український підрозділ датської компанії "Ciklum", що спеціалізується на аутсорсинговій розробці програмного забезпечення, придбала аутсорсинговий бізнес датської компанії "Mondo A/S". Сума угоди не розголошується. Усі зі 150 працюючих робітників компанії Mondo зберегли свої робочі місця. Компанія "Mondo" знаходиться у стані банкрутства. Завдяки цьому придбанню, "Ciklum" планує розширити портфель замовлень завдяки діючим договорам "Mondo", більшість з яких не було згорнуто через банкрутство.

Голандська страхова компанія "ТВІН Financial Services Group N.V.", 60% акцій якої належать "Vienna Insurance Group", придбала 37,9% акцій страхової компанії "Українська страхова група" у Василя Горбала. Сума угоди не розголошується, однак вважають, що вона становить від 27 до 34 млн дол. США. В результаті погли-

нання ТВІН буде володіти 99,9% акцій Української страхової групи. Раніше, у 2007 році, ТВІН придбала 62% акцій компанії за 44—60 млн дол. США. "Українська страхова група" працює на українському ринку класичного страхування з 2000 року. Має 24 ліцензії з надання 15 добровільних і 9 обов'язкових видів страхування. Регіональна мережа складається з понад 100 представництв в Україні. Компанія входить у першу десятку страховиків України за обсягами зібраних страхових платежів.

Інвестиційна група на чолі з російським приватним інвестором Александром Катуніним та російський "Внешнекономбанк" придбали 50% плюс 2 акції українського виробника сталі "Індустріальний союз Донбасу" у власників Сергія Тарути та Олега Мкртчана за 1 млрд дол. США. Виробництво ІСД становило більше 10 млн тон сталі у 2008 році. Поглинання дозволить ІСД розширити та поглибити свій бізнес у світі посилення своїх міжнародних позицій, а також розширити спектр послуг обох компаній.

Компанія "Central European Media Enterprises Ltd" (СМЕ) продала свої українські телеканали компанії "Harley Trading Limited", яку контролює Ігор Коломойський. Об'єктами угоди є телеканал "Кіно" та телеканал "Студія 1+1". Сума угоди складає 300 млн дол. США. Додатково Harley Trading профінансує 19 млн дол. США витрат телеканалу "Студія 1+1" до підписання угоди. Угода відповідає стратегії СМЕ, яка полягає в тому, що компанія вирішила сконцентрувати свої зусилля на просторах ЄС, а також країн, що вступають до союзу.

Російська нафтогазова компанія "ТНК-ВР Холдинг" придбала українську геологорозвідувальну компанію "Vikoil Ltd". Vikoil володіє 118 автозаправками в Україні. У травні 2010 року "ТНК-ВР Холдинг" заплатив 313 млн дол. США, 147 млн з яких були сплачені як борги "Vikoil Ltd", а решта суми була витрачена на придбання акцій.

Українська автомобільна компанія "Українська автомобільна корпорація" придбала 50% акцій української логістичної компанії "АСКО-експедиція" у Андрія Радченка, українського приватного інвестора. Сума угоди не розголошується. Обороти "АСКО-експедиція" склав 120 млн грн. (10,52 млн євро), а чистий прибуток — 4 млн грн. (0,35 млн євро). Угода отримала дозвіл Антимонопольного комітету України.

Українська холдингова компанія "Смарт-холдинг", до сфери діяльності якої входять металургія, кораблебудування, фінансові послуги та агросектор, придбала 60% акцій українського оператора мережі супермаркетів "Амстор" у англійського інвестиційного холдингу "Midland Resources Holding Ltd". Сума угоди не розголошується. У 2008 році "Амстор" оголосив про доходи в розмірі 2,8 млрд грн. (256,03 млн дол. США). Власником "Смарт-холдингу" є росіянин Вадим Новінський, а власником "Midland Resources" — росіяни Алекс Шнайдер та Едуард Шифрін. Поглинання дозволить "Смарт-холдингу" розпочати бізнес у сфері роздрібної торгівлі.

Швейцарська компанія "Nestle SA", найбільший у світі виробник продуктів харчування та напоїв, придбала лідера українського ринку продуктів швидкого приготування та приправ "Техноком" в української групи "Техноком груп", яка веде свій бізнес у сфері фаст-фуду та нерухомості. Сума угоди не розголошується. Доходи "Техноком" складають 100 млн дол. США, а кількість працівників на двох фабриках, які розташовані у Харкові, налічує 1900. Поглинання є частиною стратегії "Nestle" у посиленні своїх позицій на українському ринку продуктів харчування.

Таблиця 1. Угоди злиття та поглинання в Україні за 2009 – перше півріччя 2010 року

Дата анонсування	Дата завершення угоди	Компанія — об'єкт поглинання	Компанія-покупець	Компанія-продавець	Сума угоди, млн дол. США	Галузь угоди	Тип угоди
21/06/2010	21/06/2010	"Vinal Farm" (70%)	"AgroGeneration SA"		Немає інформації	Сільське господарство	Поглинання, міжнародний, приватний
15/06/2010	15/06/2010	"Лугансктепловоз" (76%)	Брянський машинобудівний завод	Фонд державного майна України	53,5129	Промисловість	Поглинання, аукціон, міжнародний, приватний
26/04/2010	26/04/2010	"Інфоком" (51%)	"Controlware GmbH"	Укртелеком	Немає інформації	Телекомунікаційна	Поглинання, міжнародний, приватний
02/04/2010	04/06/2010	Українська фондова біржа ПФТС (50%)	Московська міжбанківська валютна біржа		10	Фінанси	Поглинання, міжнародний, приватний
02/04/2010	02/04/2010	"Терра банк"	Кирил Савченко, Вадим Копилов	Українська страхова група	Немає інформації	Фінанси	Поглинання, внутрішній, приватний
31/03/2010	31/03/2010	ЗАТ "Фінпрофіль"	"Macring Oy"		10	Промисловість	Поглинання, міжнародний, приватний
20/03/2010	20/03/2010	"Донецький електрометалургійний завод"	"Daveze Limited"	Альфа груп консорціум	Немає інформації	Промисловість	Поглинання, міжнародний, приватний
04/03/2010		Банк "Форум" (26,25%)	"Commerzbank AG"	Леонід Юршев	Немає інформації	Фінанси	Поглинання, внутрішній, приватний
25/02/2010	25/02/2010	"Техноком"	"Nestle SA"	Техноком груп	Немає інформації	Харчова	Поглинання, міжнародний, приватний
15/02/2010		"Амстор" (60%)	"Смарт-холдинг"	Midland Resources Holding Ltd	Немає інформації	Роздрібна торгівля	Поглинання, міжнародний, приватний
05/02/2010		"АСКО-експедиція" (50%)	"Українська автомобільна корпорація"	Андрій Радченко	Немає інформації	Транспортна	Поглинання, внутрішній, приватний
20/01/2010	28/05/2010	"Vikoil Ltd"	"ТНК-ВР Холдинг"		313	Послуги	Поглинання, міжнародний, приватний
20/01/2010	07/04/2010	Central European Media Enterprises Ltd (українські активи)	Harley Trading Limited	Central European Media Enterprises Ltd	300	Медіа	Поглинання, міжнародний, приватний
08/01/2010	08/01/2010	"Індустріальний союз Донбасу"	Інвестиційна група на чолі з Александром Катунінін; Вишекономбанк	Сергій Тарута та Олег Мкртчян	1000	Промисловість	Поглинання, міжнародний, приватний
22/12/2009	22/12/2009	СК "Українська страхова група" (37,9%)	"ТВІН Financial Services Group N.V"	Василь Горбаль	27	Фінанси	Поглинання, міжнародний, приватний
07/12/2009		"Mondo A/S" (аутсорсинговий бізнес)	"Ciklum"	Mondo A/S	Немає інформації	Послуги	Поглинання, міжнародний, банкрутство, приватний
24/11/2009	24/11/2009	ВАТ "АІФ "Таврія" (56%)	Корпорація "Логос"	Банк "Південний"	Немає інформації	Харчова	Поглинання, внутрішній, приватний
18/11/2009		"КУБ-газ" (70%)	"Kulczyk Oil Ventures Inc"	Gastek LLC	46,35	Енергетика	Поглинання, міжнародний, приватний
02/11/2009		Група компаній "Молочний альянс"	"MilCo Holding N.V."		Немає інформації	Харчова	Поглинання, міжнародний, приватний
28/10/2009	28/10/2009	ВАТ "Жашківський цукровий завод"	Геннадій Бобов	"Українська продовольча компанія"	15	Харчова	Поглинання, внутрішній, приватний
14/10/2009	14/10/2009	ЗАТ "Глуховецький каоліновий завод" (60,65%)	"Quarzwerke Minerals GmbH"	АКВ Українське каолінове товариство	7,7984	Добувна	Поглинання, міжнародний, приватний
07/10/2009		"Пако" (50%)	"Агроконтракт"	Володимир Микуліч	37,6781	Роздрібна торгівля	Поглинання, внутрішній, приватний

Продовження табл. 1

06/10/2009	06/10/2009	MTV Україна	U.A. Inter Media Group Limited	Horizon Capital	15	Медиа	Поглинання, внутрішній, вихід, приватний
05/10/2009	21/04/2010	ЗАТ "Київстар Дж.Ес.Ем."	"Випелком"	Алтімо; Teleop ASA	5328,174	Телекомунікаційна	Поглинання, міжнародний, відкритий
02/10/2009	01/10/2009	"Відді Груп" (автомобільна логістика) (50%)	"BLC Logistics Group AG & Co KG"	"Відді Груп"	41,6931	Транспортна	Поглинання, міжнародний, приватний
01/10/2009	01/10/2009	НАСК "Оранга" (45%)	Микола Лагун	Мухтар Аблязов	41,1624	Фінанси	Поглинання, міжнародний, приватний
14/09/2009	14/09/2009	"Дніпровагонрембуд" (50%)	"А-Холдинг"		8	Промисловість	Поглинання, внутрішній, приватний
03/09/2009	03/09/2009	"Клуб сир"	ІК "Велес Капітал"	Ренсанс Капітал	Немає інформації	Харчова	Поглинання, міжнародний, приватний
02/09/2009	02/09/2009	"Siemens Enterprise Communications"	"Netlink"	Siemens Enterprise Communications GmbH & Co. KG	290,9856	Комп'ютерна	Поглинання, міжнародний, приватний
28/08/2009	28/08/2009	АК "Дніпровага" (94,57%)	ФПГ "Приват"	Фонд державного майна України	57,4122	Транспортна	Поглинання, аукціон, внутрішній, банкруство, приватний
20/08/2009	03/11/2009	ВАТ "Метабанк" (30%)	European Bank for Reconstruction and Development ; KfW Entwicklungsbank		22,8064	Фінанси	Поглинання, міжнародний, приватний
28/07/2009	28/07/2009	"БМК Планета-Буд" (99,99%)	Індустріальний концерн	Vilmotin Holdings Ltd	Немає інформації	Будівництво	Поглинання, міжнародний, приватний
21/07/2009	30/11/2008	ТОВ "Оржикський цукровий завод"	Цукровий союз УКРОС	Ukrainian Food Company	13,087	Харчова	Поглинання, внутрішній, приватний
20/07/2009	20/07/2009	Телеканал "НТН" (40%)	"U.A. Inter Media Group Limited"	КУА "Капітал Інвест"	140	Медиа	Поглинання, внутрішній, приватний
02/07/2009	02/06/2009	Central European Media Enterprises Ltd (49,00%)	"Alstrom Business Corporation"	Central European Media Enterprises Ltd	288,24	Медиа	Поглинання, міжнародний, приватний
02/06/2009	02/06/2009	ВАТ "Київметробуд" (38%)	Група "Делат"	"СК Мост"	Немає інформації	Будівництво	Поглинання, міжнародний, приватний
30/04/2009	30/04/2009	"Ялта-Фільм" (30,00%)	Андрій Аршинов, Сергій Аршинов, Віктор Григор'єв	Сергій Нелорослев	Немає інформації	Медиа	Поглинання, міжнародний, приватний
27/04/2009	27/04/2009	"Sesa"	Торгово-промислова група "Rainford"	Свчук Сергій Романович	Немає інформації	Харчова	Поглинання, внутрішній, приватний
24/04/2009	24/04/2009	"Сітронікс" (дистрибуторський бізнес IT)	"Melrose Holding Company"	"Сітронікс"	50	IT, програмне забезпечення	Поглинання, міжнародний, приватний
23/04/2009	23/04/2009	ЗАТ "Житомирські ласощі"	КУА "Дельта-Капітал"	Cobisco Union Inc	Немає інформації	Харчова	Поглинання, міжнародний, приватний
17/04/2009	07/07/2009	ВАТ "Родовід Банк"	Уряд України		Немає інформації	Фінанси	Поглинання, внутрішній, банкруство, приватний
14/04/2009	29/09/2009	"Вояж-Кіп"	"TUI Travel Russia & CIS"		18,75	Туристична	Поглинання, міжнародний, приватний
30/03/2009	30/03/2009	"Мартек Друкарський двір" (76,00%)	"Marzek Etiketten GmbH"		Немає інформації	Обробна	Поглинання, міжнародний, приватний
19/03/2009	19/03/2009	"Інтермаркет"	"С'юротек"		Немає інформації	Роздрібна торгівля	Поглинання, внутрішній, приватний
23/02/2009	10/02/2009	Телеканал "Кіно" (39,60%)	Central European Media Enterprises Ltd	Медиа холдинг «Гларел»	11,1	Медиа	Поглинання, міжнародний, приватний
29/01/2009	15/07/2009	"Союз", мережа супермаркетів	"С'юротек"	Станіслав Друцький (приватний інвестор)	Немає інформації	Роздрібна торгівля	Поглинання, внутрішній, приватний
01/01/2009	01/07/2009	"Поверхність ТВ" (40,00%)	"ISTIL Group"		60	Медиа	Поглинання, внутрішній, приватний
01/01/2009	01/01/2009	ЗАТ "АТГ Лінії Донбасу"	"SCR Sibelsco NV"	ЗАТ "Южно-октябрські глини «Юг»"	Немає інформації	Видобува	Поглинання, міжнародний, приватний

Друга найбільша кредитна установа в Німеччині "Commerzbank AG" придбала 26,25% акцій українського банку "Форум" у Леоніда Юрушева. Сума угоди не розголошується. До цієї угоди Commerzbank володів 60% +1 акція у банку "Форум". Завдяки цій операції частка Commerzbank збільшиться до 89,3%. Ще у вересні 2007 року Commerzbank придбав 60% +1 акція банку за 600 млн дол. США. Commerzbank володіє опціоном на придбання решти 25%.

Кіпрська холдингова інвестиційна компанія "Daveze Limited" придбала Донецький електрометалургійний завод, який спеціалізується на виробництві круглих заготовок спеціальної якості і безперервно литих круглих і квадратних заготовок у російського конгломерату "Альфа груп консорціум". Сума угоди не розголошується. Компанія "Daveze Limited" купила 100% акцій Донецького електрометалургійного заводу — всього 392 767 872 акції. Останній має потужності для виготовлення 1 млн метричних тонн сталі в зливках на рік.

Фінська компанія "Masring Oy", що вважається найбільшим виробником у Фінляндії обладнання для тонколістої сталі, придбала одного з українських лідерів з виробництва профілезгинаючого та металообробного обладнання "Фінпрофіль" за 10 млн дол. США. Остання нараховує штат у 65 працівників та мала у 2009 році близько 1 млн євро доходів. Поглинання дозволить Masring надавати більш широкий спектр продукції.

Українські приватні інвестори Кирил Савченко та Вадим Копилов придбали контрольний пакет акцій українського банку "Терра банк" у страхової компанії "Українська страхова група". Сума угоди не розголошується. У 2009 році активи "Терра банку" становили 738 млн грн. (91,95 млн дол. США). "Українська страхова група", яка володіла 96,5% акцій банку до угоди, ще з 2009 року мала намір диверсифікувати свою частку в банку.

Російська фондова біржа ММВБ придбала 50% акцій української фондової біржі ПФТС за 10 млн дол. США. За умовами угоди ММВБ отримала 50% +1 акцію вартістю 16 млн грн. (1,51 млн євро). Угода отримала дозвіл Антимонопольного комітету України і є логічною у світлі тісної співпраці двох бірж впродовж останніх років.

Німецький оператор мереж та системний інтегратор "Controlware GmbH" придбав 51% акцій українського Інтернет-провайдера "Інфоком" в української телекомунікаційної компанії "Укртелеком". Сума угоди не розголошується. За 2009 рік "Інфоком" оголосив про доходи у розмірі 133,5 млн грн. Завдяки цій угоді покращиться фінансовий стан Укртелекому. До цього 51% акцій "Інфокому" належали "Укртелекому", а 43% — "Controlware".

Російський Брянський машинобудівний завод виграв аукціон на покупку 76% акцій українського виробника локомотивів "Луганськтепловозу" у Фонду державного майна України за 410 млн грн. (43,39 млн євро). Слід зазначити, що "Луганськтепловоз" є найбільшим у СНД виробником тепловозів.

Французька компанія-виробник сільськогосподарських товарів "AgroGeneration SA" придбала 70% акцій української компанії "Vinal Farm", що займається вирощуванням зернових. Сума угоди не розголошується. Vinal належить 3 ферми загальною площею оброблювальних земель 25000 гектарів на Західній Україні. За 2009 рік отримано 83000 метричних тонн зернових на загальну суму 11,94 млн дол. США. У 2010 році Vinal планує збільшити доходи до 11 млн євро. AgroGeneration має опціон на придбання решти 30% акцій до 2012 року. По-

глинання було зроблено в рамках стратегії AgroGeneration зі збільшення площ до 100000 до кінця 2012 року.

Для більш наочного вигляду, згрупуємо зібрану інформацію в табл. 1.

ВИСНОВКИ

Провести аналіз за таким критерієм, як сума угод, не було можливим, адже досить часто компанії не розголошували їх. Однак можна простежити загальну тенденцію, притаманну інвестиціям, коли ми говоримо про Україну — концентрація коштів у певних регіонах — зокрема, в столиці та на Сході нашої держави. Так, переважна більшість проведених угод припадає на м. Київ — 24. Далі йдуть дві області зі Східної України: Харківська — 6 угод та Донецька — 4. Потім Дніпропетровська всього — 3 угоди та знову область зі Сходу, Луганська — 2 угоди. По одній угоді було зареєстровано у таких областях, як Чернігівська, Житомирська, Вінницька, Волинська, Черкаська, Херсонська, Полтавська та АРК.

У галузевому аспекті було отримано наступні дані. Найбільше угод було зареєстровано у харчовій галузі — 8, потім у галузі фінансів — 7, медіа — 7, промисловості — 6, торгівлі — 4, телекомунікаційній та ІТ — 4, транспортній — 3, сфері послуг — 3, добувної — 2, будівництві — 2, с/г — 1 та енергетиці — 1.

Таким чином, можна сказати, що останні тенденції не зазнали кардинальних змін. Щоправда, зросла частка угод у галузі медіа, у той час як раніше трійку галузей-лідерів становили фінансові послуги, промислове виробництво та харчова промисловість. Логічним є те, що фінансова галузь поступилася своїм лідерством у зв'язку з міжнародною фінансовою кризою і, як наслідок, браком ресурсів. Натомість активізувалися компанії, що працюють у медіа просторі.

Незважаючи на значну динаміку зростання, український ринок злиття і поглинання зовсім не вичерпав своїх потенційних можливостей. Закритими для об'єднання залишаються цілі галузі економіки, а необхідний для ефективного економічного зростання і підвищення конкурентоспроможності економіки розмір ринку злиття і поглинання повинен бути значно більшим, ніж зараз.

Позитивним ефектом злиття і поглинання є активізація міжнародного співробітництва. Це, у свою чергу, дає дуже важливий плюс для економіки нашої країни — підвищення стандартів та якості товарів та послуг, покращення управління, застосування новітніх підходів у менеджменті, і що в кінцевому результаті сприяє підвищенню ефективності економіки, зниженню собівартості продукції.

Література:

1. Руденко Ю. Злиття і поглинання як домінуюча форма прямого іноземного інвестування // Цінні папери України. — 2005. — №2—3. — С.13—15.
2. Етокова О. Транснаціональні злиття і поглинання, за умови нерозвиненості системи корпоративного управління, на прикладі України // Конкуренція. — 2004. — №7.
3. www.pfts.com — ПФТС Фондова біржа.
4. www.pwc.com/ua/uk — аудиторська компанія PricewaterhouseCoopers Ukraine.
5. http://fundmarket.ua/ — проєкт "Фондовий ринок України".

Стаття надійшла до редакції 31.07.2010 р.